

Druhé dítě v mezinárodním pohledu

Téma práce je velmi aktuální, neboť se dotýká problému nízké úrovně plodnosti a možností dosažení úrovně prosté reprodukce. Obsahem práce je komparativní analýza plodnosti žen druhého pořadí ve vybraných evropských státech v letech 1991-2007 s cílem zjistit, do jaké míry lze nedávný pokles úrovně plodnosti vysvětlit odklonem od dvoudětného modelu rodiny. Do analýzy bylo zařazeno šest států, pro které jsou dostupná data z databáze Human Fertility Databáze. Dosažené výsledky přinesly zajímavá zjištění, například, že očekávaný mírný pokles podílu dětí druhého pořadí se potvrdil v celém sledovaném období pouze na Slovensku. V České republice byl klesající trend podílu dětí druhého pořadí v roce 2004 vystřídán mírným růstem, jež se časově shoduje s nedávným zvýšením úhrnné plodnosti. V ostatních státech (Finsko, Nizozemsko a Rakousko) se tento podíl téměř neměnil a ve Švédsku mírně vzrostl, kde v roce 2007 dosáhl nejvyšší podíl 37% v rámci srovnávaných států.

Předložená práce má logickou strukturu a je konzistentní. V první části věnuje pozornost faktorům, které stojí v pozadí rozhodování lidí o vlastní reprodukci. Vhodně zmiňuje, že ve většině zemí platí, že si lidé přejí více dětí než ve skutečnosti mají, nicméně obvykle je při zkoumání reprodukčních záměrů odlišováno mezi ideálním a chtěným (plánovaným) počtem dětí. Zatímco ideální počet dětí je takový počet, kdy dotazovaný odhlíží od své osobní situace, plánovaný počet dětí z osobní situace dotazovaného vychází (nejasné na str. 10). V části, která se zabývá konceptem druhého demografického přechodu, autorka správně upozorňuje, že s jeho nástupem od konce 60. let 20. století se Evropa zřetelně demograficky rozdělila na západ a východ. Odkazuje však na obrázek 2 z roku 2003 (str. 13), který odráží situaci až po roce 1989, kdy znaky druhého demografického přechodu lze vysledovat také v bývalých socialistických státech. Další kapitoly se zabývají datovými zdroji a metodikou. Přestože autorka detailně představuje postup výpočtu tabulek plodnosti, není zřejmé, ve které části práce používá ostatní ukazatele z tabulky 3 – úhrnná plodnost i-tého pořadí a konečná plodnost i-tého pořadí (str. 19). Vlastní analýze založené na tabulkách plodnosti předchází mezinárodní srovnání podmínek pro rodiny s dětmi. V kapitole věnované rodinné politice se autorka dopustila několik nepřesností při hodnocení systému mateřské a rodičovské dovolené. Nelze napsat, že v České republice a na Slovensku je nejdelší mateřská dovolená, ale pouze přibližně polovina je placená (str. 25, poslední odstavec). V obou státech je celá mateřská dovolená placená, avšak mateřský příspěvek není vyplácen v plné výši předchozí mzdy!!! Obdobně je potřeba postupovat při hodnocení rodičovské dovolené. Švédsko nemá v rámci srovnávaných států nejdelší placenou dovolenou (str. 26), má pouze nejdelší část dovolené přepočtenou na výši příspěvku odpovídající předchozí mzdě. V tabulce 6 (str. 27) tedy není vhodné užít termín „placená mateřská (rodičovská) dovolená“, ale lépe „přepočtená délka mateřské (rodičovské) dovolené odpovídající době pobírání plné výše příjmu“. Co znamená prodloužená dovolená v ČR? Domnívám se, že nelze sčítat placenou mateřskou a rodičovskou dovolenou v posledním řádku tabulky, protože rodičovská dovolená netrvá celé tři roky, ale až po skončení mateřské dovolené do věku, kdy dítě dosáhne tří let.

Práce má požadované náležitosti a její rozsah je adekvátní. Především oceňuji práci s dostupnými databázemi: Human Fertility Database and OECD Family Database. Autorka použila odpovídající českou i zahraniční literaturu a prokázala velmi dobrou orientaci v daném tématu. Výše uvedené připomínky nesnižují kvalitu předložené práce.

Domnívám se, že práce splňuje všechny požadavky kladené na bakalářské práce. Doporučuji přijmout práci k obhajobě.